

Utjecaj profesijske aktivnosti na stanje oralne sluznice radnika zaposlenih u tvornici stakla

Milutin Dobrenić, Branimir Maričić, Iva Vidas

Zavod za bolesti usta
Stomatološki fakultet Zagreb
Ambulanta za bolesti usta i zubi
Bolnički Centar Rijeka

Primljeno 10. listopada 1983.

Sažetak

Radnici tvornice stakla »Boris Kidrič« u Puli tužili su se na određene oralne smetnje uzrokovane profesijom. Iz tog razloga autori su željeli ispitati da li postoje razlike u frekvenciji patoloških promjena kod radnika koji rade »na luli« i onih koji trenutno nisu u toj aktivnosti, a kojima bi se moglo pripisati značenje profesionalnih oralnih oštećenja. U tu svrhu anamnestički je ispitano i klinički pregledano 76 radnika zaposlenih u tvornici stakla »Boris Kidrič«. Rezultati su pokazali da postoje znatne razlike u frekvenciji patoloških promjena između radnika koji rade »na luli« i ostalih. Posebno su se statistički značajnima pokazale one, koje se odnose na pigmentaciju i edem usana kod radnika pušača, te na kserostomiju. Iz navedenih rezultata moglo se ustanoviti da se kod ispitivanih radnika ne radi o patološkim oralnim pojavama koje u svojoj etiologiji imaju isključivo profesionalne faktore.

Ključne riječi: oralna sluznica, profesijsko oštećenje.

Bolesti i oštećenja oralne sluznice često se pojavljuju kod radnika koji su prilikom svog rada izloženi djelovanju prašine, štetnih kemijskih agensa i visoke temperature. U novijoj stručnoj literaturi ima o tome dosta podataka (Malgorzata)¹, Stawinski i sur.², llewitz i sur.³, Chrusciel⁴). Da bi se ustanovilo da li se radi o utjeciju profesionalne aktivnosti na stanje oralne sluznice, potrebno je da se ispita ta međuzavisnost kao što ističe Ackerman⁵.

Radnici koji rade u staklarskoj industriji kao duhači stakla (radnici »na luli«) izloženi su utjecaju povišene temperature, mehaničkim iritacijama sluznice usana i prašini, pa je moguće pretpostaviti da može doći do raznih oštećenja njihove oralne sluznice.

Budući da su se radnici – puhači tvornice stakla »Boris Kidrič« u Puli tužili na oralne smetnje, željeli smo ustanoviti:

1. Učestalost oralnih patoloških promjena i oralnih simptoma kod duhača stakla, te učestalost njihovih loših navika, što bi moglo utjecati na pojavu navedenih oralnih promjena.

2. Kakve su navedene oralne patološke promjene i simptomi s obzirom na intenzitet.

3. Da li se ustanovljene promjene kod radnika duhača stakla mogu smatrati rezultatom njihove profesionalne aktivnosti.

MATERIJAL I METODA RADA

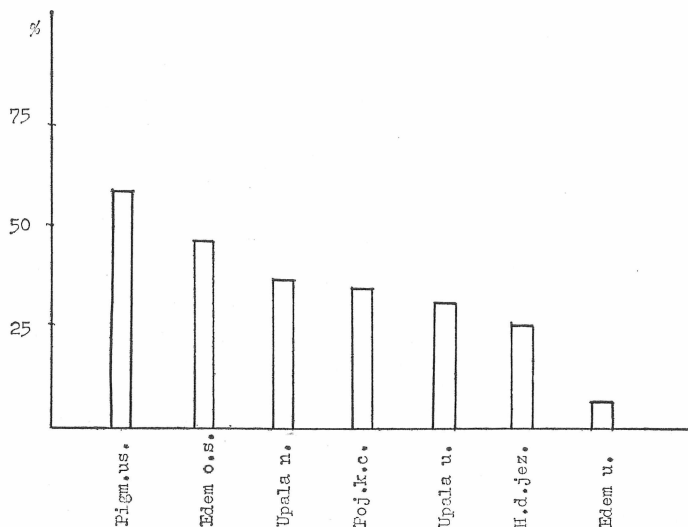
Da bi se postigao cilj istraživanja ispitano je i klinički pregledano 76 radnika zaposlenih u tvornici stakla »Boris Kidrič« u Puli. Podaci nalaza za svakog radnika ubilježavani su u posebni upitnik, koji je kasnije poslužio za statističku obradu rezultata. Radnici su bili podijeljeni u 2 skupine: oni koji radne »na luli« i oni koji rade druge poslove.

Analiza učestalosti različitih patoloških promjena u ustima (graf. 1) pokazuje da su pigmentacije usana i edem obrazne sluznice prisutni kod oko polovice radnika, dok su upala nepca, pojačan kapilarni crtež mekog nepca, upala usana i hiperkeratoza dorzuma jezika prisutne kod oko 1/3 radnika. Edem usana je najmanje zastupan, tek kod oko 1/10 radnika.

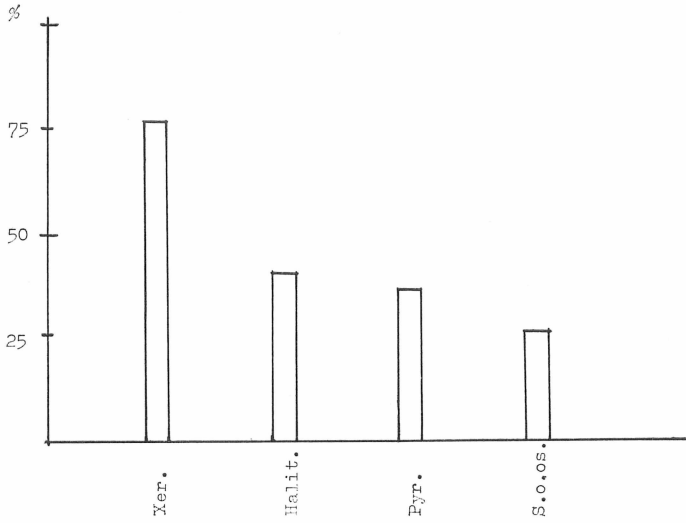
S obzirom na oralne simptome (graf. 2) najviše je zastupana kserostomija (kod gotovo 9/10 radnika), a zatim slijede halitoza, piroza i promjene okusne osjetljivosti, koje su zastupane kod mnogo manjeg broja slučajeva.

Preko polovice svih ispitanika ima loše navike (graf. 3). Dominira uživanje crne kave, a zatim alkohola i pušenje.

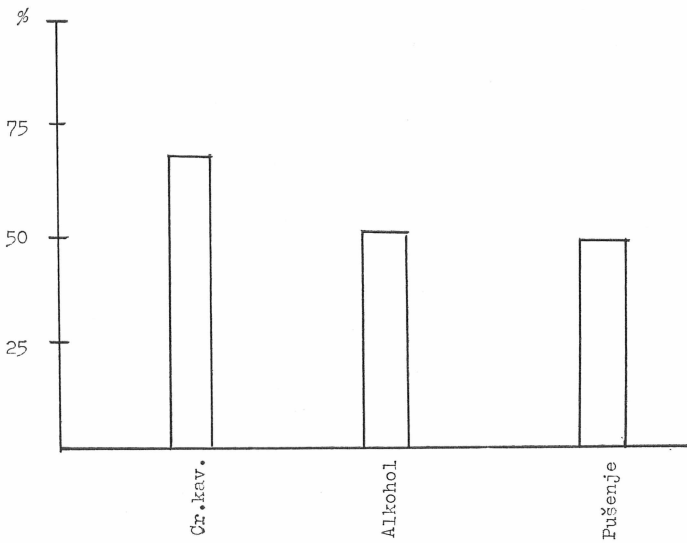
Analizom anamnestičkih podataka se uočilo da su lokomotorne i respiratorne bolesti, te bolesti gastrointestinalnog i kardiovaskularnog sistema zastupane kod preko polovice ispitanika, dok su renalne prisutne u znatno manjem broju.

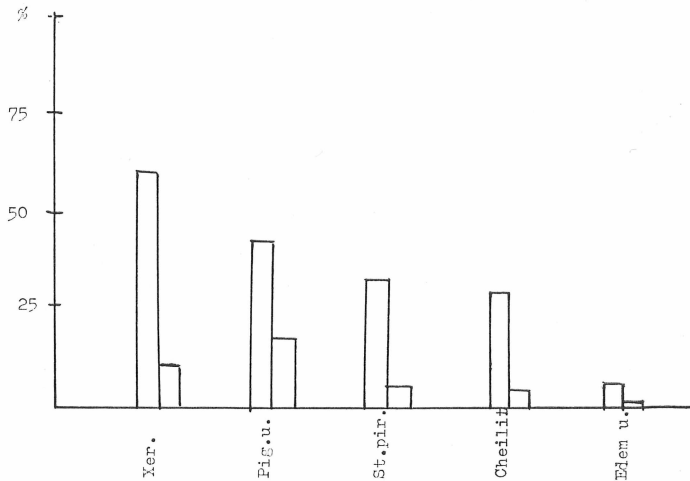
Grafikon 1. Učestalost različitih patoloških pojava

Grafikon 2. Zastupanost oralnih simptoma

Grafikon 3. Zastupanost loših navika

Grafikon 4. Usporedba učestalosti patol-promjena između duhača stakla i kontrolne skupine ispitanika

S obzirom na intenzitet patoloških pojava i oralnih simptoma, ispitivanje je pokazalo da su svi simptomi zastupani najčešće u slabom intenzitetu, manje u srednjem, a najrjeđe u jakom intenzitetu, osim halitoze, koja je jednako zastupana u sva tri intenziteta.

Usporedbom učestalosti različitih patoloških pojava na oralnoj sluznici i oralnih simptoma između radnika duhača stakla i onih kontrolne skupine (graf. 4) proizlazi da za pigmentaciju usana postoji između obih skupina ispitanika značajna razlika. To je potvrđeno X^2 testom koji iznosi 4,961. Također su dobivene značajne razlike između obe grupe radnika u pojavi kserostomije, stomatopiroze, halitoze i edema usana.

Dobiveni rezultati u skladu su s rezultatima uvodno citiranih autora koji su svojim istraživanjima potvrdili da utjecaji temperature, prašine i plinova mogu djelovati na oralnu sluznicu. Kod radnika duhača stakla se pokazalo da njihova profesijska aktivnost ima određenu ulogu u pojavi oralnih promjena, ali se ne smiju zanemariti ni sistemski faktori ni loše navike koji su također prisutni kod gotovo svih radnika, a za koje postoji znanstvena evidencija da su u korelaciji s patološkim promjenama oralne sluznice. Značajan je dobiven podatak o visokoj povezanosti pigmentacije usana kod duhača stakla, pa se ona može smatrati intenzivno profesijom uvjetovana, a da se kod pojava kserostomije, stomatopiroze, halitoze i edema usana ne mogu mimoći utjecaji ostalih etioloških faktora.

ZAKLJUČAK

Iz prikazanog možemo zaključiti da postoje znatne razlike u frekvenciji patoloških pojava između radnika duhača stakla i onih koji ne obavljaju tu aktivnost. Posebno se statistički značajnom pokazala učestalost pigmentacije usana. Razlike

između grupe radnika, ispitanika s obzirom na učestalost kserostomije, stomatopiroze, halitoze i edema usana se mogu interpretirati utjecajem složenih etioloških faktora, među kojima profesionalna aktivnost zauzima vidno mjesto.

Literatura

1. MALGORZATA, P.: Patološke promjene u oralnoj šupljini kod radnika izloženih djelovanju štetnih kemijskih faktora. *Czas Stomat.*, 19 : 503/1976.
2. STAWINSKI, K. I SUR.: Značenje dijagnostike oralnih promjena kod radnika izloženih djelovanju kromovih spojeva. *Czas Stomatol.* 30 : 309/1977.
3. ILEWITZ I SUR.: Stanje parodonta i sluznice usne šupljine kod radnika ljevaonice tvornice rudarskih strojeva. *Czas, Stomat.*, 31 : 1125/1978.
4. CHRUSCIEL, M.: Utjecaj toksičnih produkata radne okoline na razvoj leukoplakije kod radnika u tvornici cinka i olova. *Czas, Stom.*, 32, 13/1979.
5. ACKERMAN, A.: Physical Assesment of the Oral Cavity, *Occup health* 48 : 30/1979.

Summary

THE INFLUENCE OF OCCUPATION ON THE STATE OF ORAL MUCOSA IN GLASS FACTORY WORKERS

The workers of the Boris Kidrič Glassworks in Pula complained of oral lesions caused by their occupation. Therefore, the authors undertook an investigation in order to find out whether there are differences between the incidence of pathologic lesions occurring in glass-blowers and other workers of the Glassworks on jobs potentially entailing risks for occupational oral lesions. A total of 76 workers were examined physically and their history data were taken.

The results obtained have shown significant differences between the incidence of pathologic lesions in glass-blowers and the rest of the workers. Especially great statistical differences have been noted between these two categories of workers with regard to the incidence of pigmentations and edemas of the lips, as well as xerostomia.

The results obtained indicate that the pathologic oral lesions were not of an etiology including occupational risk factors exclusively.

Key words: Oral mucosa, occupation